

GUSTAV ADOLFS-BAKELSEN

UTFÖRANDE

Gustav Adolfs-bakelsen förekommer med en skiftande design. Det finns ingen bestämd bakelsetyp, men mördegs- och sockerkaksbottnar överväger. Det karaktäristiska för Gustav Adolfs-bakelsen är medaljongen - kungens bild i profil - som toppar bakverket. I Göteborg är det vanligt att medaljongen med kungens bild är av vit marsipan, medan stockholmsbakelsen har en chokladmedaljong.

I en notis från 1973 kan man läsa om Gustav Adolfs-bakelser i Norrtälje - som för övrigt grundades av Gustav II Adolf år 1622, alltså ett år efter Göteborg - där kungen omgivits med spunnet socker, alluderande på dimman i slaget vid Lützen. Man kan kanske också tänka sig att den vispade grädde som förekommer på vissa varianter av bakelsen skall symbolisera den mångomtalade dimman.

VARFÖR GUSTAV ADOLFS-BAKELSER?

Att namnge bakverk efter historiskt och inte minst kulturhistoriskt ryktbara personer är inte särskilt ovanligt, det finns som bekant många exempel härpå.

BAKGRUND

Traditionen med Gustav Adolfs-bakelser härstammar från Göteborg, staden som grundades av Gustav II Adolf. Gustav II Adolf blev skjuten i dimman på Lützens slagfält den 6 november 1632 och även om vi i dag inte firar hjältekonungen med fackeltåg, flaggor, sång och patriotiska tal som var vanligt förr, bär dagen fortfarande hans namn och är allmän flaggdag.

Seden att äta Gustav Adolfs-bakelser har bland annat genom flyttande konditorer spritt sig till andra delar i landet och tycks med tiden bli allt vanligare. Uppgift finns om att bakelsen introducerades i Ystad år 1909 av C Moberg, som ska ha lärt sig att framställa bakelsen på Julins konditori i Skövde, där den alltså måste ha tillverkats tidigare.

När började man då med särskilda Gustav Adolfs-bakelser? Ja, något bestämt datum kan inte fastställas. Man kände dock till den i 1890-talets Västsverige, där den med stor sannolikhet skapades i nära anslutning till det intensiva Gustav Adolfsfirandet i Göteborg. Detta med anledning av att Stora Torget döptes till Gustav Adolfs Torg efter den staty som restes där år 1854.

VEM VAR FÖRST?

Ja, det är oklart och omtvistat vem av Göteborgs ledande konditorier på 1890-talet som kan sägas ha upphovsrätten till Gustav Adolfs-bakelsen. Traditionen har nämnt namn som Arnholts, Eggers och Bräutigams. För många göteborgare framstår nog dynastin Bräutigam som den rätta introduktören av Gustav Adolfs-bakelsen.

Går man litet längre tillbaka i tiden finner man en recension i Göteborgs Handelstidning över en julutställning 1854 i Bloms salonger, där den "välkände konditorn" R Rubenson arrangerat en av publiken livligt uppskattad utställning av sina mer eller mindre konstnärligt utförda bakverk och konfektyrer. Här omnämns bl a små avbildningar av Gustav Adolfstatyn, medaljonger av kända genremålningar, utförda i choklad och socker etc. I tidningar från 1854 kunde man även hitta annonser där konditor Rubenson gör reklam för konfekt med hjältekonungens bild. Man kan alltså konstatera att idén att göra sötsaker med kungens bild var realiserad redan i mitten av 1800-talet.

GUSTAV
ADOLFS-
BAKELSEN

ÖVRIGT

En bakelse med Gustav Adolf på, du må i dag högtidligen förtära, den skall dig glädja i november grå och om din goda samhällsanda vittne bära. Ja detta bakverk gör mig stort behag så låt din mun av hjältekonungen fyllas, ty vem av tidens store män i dag skall i en framtid så förnämligt hyllas? Så tänker jag på Gustav Adolfs-dan. Du svenska folk, du må dig nu förtära, när ingen finns som gjord i marsipan till nya släktled böra kan din ära.

Så skrev signaturen Per Silja i Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning för - får man förmoda - länge sedan.

ÄVEN ALF HENRIKSSON HAR SKALDAT TILL GUSTAV ADOLFS-BAKELSENS ÄRA.

I de första novemberdagarna under rent evangelisk sorg bemannar sig sockerbagarna i det disiga Göteborg. Av det framfarnas nöd och försäkelser slogs modet hos dem aldrig ned. De har gjort Gustav Adolfsbakelser åt vårt folk genom många led. Att förtrösta på sådana lärde vi inför Lützens mörka dag, och med svenskhet i hjärtat förtärde vi den konungens drag. Påvens ok på kafé företagarna lyftes bort genom dennes försorg, och de första novemberdagarna ger han huggnad åt Göteborg. **B**

SVERIGES BAGARE & KONDITORER AB

Tel: 08-762 60 00 • kansli@bageri.se • www.bageri.se

